

Nr 24.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 9 januari 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—8:o.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar, vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande

1:o.

Kronoparken Biskopsbo i Jönköpings län.

Den 13 mars 1931 anbefallde Kungl. Maj:t domänstyrelsen att i anledning av en av fröken Maria Petersson, Biskopsbo, Sävsjö, gjord framställning angående inköp av ett område av kronoparken Biskopsbo i Vrigstads socken

av Jönköpings län låta verkställa uppskattning av ett för avstyckning lämpligt skogsområde om cirka 25 hektar av sagda kronopark, gränsande intill en av sökanden från kronan förut inköpt fastighet, samt till Kungl. Maj:t inkomma med instrument över den sålunda verkställda värderingen jämte eget utlåtande.

Sedan överjägmästaren i dåvarande Smålands distrikt med biträde av vederbörande skogstaxator verkställt berörda uppskattning, har domänstyrelsen i skrivelser till sökanden den 15 april 1932 och den 30 januari 1935 anhallit om meddelande, huruvida hon vore villig godtaga av styrelsen för försäljningen föreslagna villkor. Då något svar härå ej inkom till domänstyrelsen, avgav styrelsen utlåtande i ärendet den 26 februari 1935 samt bifogade därvid vid förrättningen upprättat instrument samt av vederbörande jägmästare och överjägmästare i ärendet avgivna yttranden.

Sedan från sökanden till styrelsen inkommit besked angående villkoren för ifrågasatt inköp har *domänstyrelsen* den 29 augusti 1935 avgivit förnyat utlåtande i ärendet.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat.

Kronoparken Biskopsbo är belägen omkring 8 kilometer nordväst om Stockaryds järnvägsstation på södra stambanan.

Sökanden har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 8 april 1925 från kronoegendomen 1 mantal Biskopsbo nr 1 med äganderätt förvärvat huvudgårdens inägor jämte viss angränsande skogsmark m. m. Återstående del av egendomen förvaltas under benämningen kronoparken Biskopsbo. Från denna har sedermera försålts torpet Hagen med en areal av omkring 24.70 hektar.

Såsom skäl för framställningen har sökanden anfört, att den av henne inköpta fastigheten, varå sedan år 1915 funnes en med statsbidrag understödd enskild anstalt för obildbara sinnesslöa, ej erhållit för egendomens behov erforderlig skog och skogsmark. Till stöd för sistberörda uppgift har åberopats en av forstmästaren A. Svartz i Jönköping verkställd utredning, enligt vilken den egentliga skogsmarken å sökandens fastighet uppginge till 9.39 hektar. För att fastigheten skulle erhålla nödigt husbehovsvirke efter ortens förhållanden erfordrades ytterligare skogsmarksareal av medelgod bonitet om cirka 25 hektar.

Det till sökanden försålda och det i kronans ägo bibehållna området omfattar följande ytvidd, nämligen

	Inägor hektar	Skogs- och betesmark hektar	Impediment hektar	Summa hektar
Försålt område.....	51.83	25.89	0.40	78.12
Kronoparken Biskopsbo	5.93	152.54	52.28	210.75.

Vid värderingsförrättningen uppgjordes två alternativa förslag, vilka å ett ärendet bilagt utdrag av »karta över kronoparken Biskopsbo» betecknats med I och II. Enligt det vid områdenas värdering upprättade instrumentet hava arealer, virkesförråd och saluvärden uppskattats till:

Område	Skogsmark hektar	Impediment hektar	Summa areal hektar	Virkesförråd kubikmeter	Saluvärde kronor
I	23.41	1.29	c:a 24.70	2,270	16,270
II	22.34	2.26	» 24.60	3,154	23,500.

I saluvärdena ingå kostnaderna för områdenas värdering med 400 kronor samt i fråga om område II jämväl kapitalvärdet av ökad hägnadskostnad.

Överlantmätaren har meddelat, att områdena utgöra delar av hemmanslotten $\frac{1}{4}$ mantal litt. Aa Biskopsbo 1² och att med hänsyn till jorddelningslagens bestämmelser varken område I eller II kan avstyckas såsom särskild fastighet. Enligt överlantmätarens åsikt mötte däremot ej hinder att avstycka någotdera av områdena för sammanläggning med den sökanden tillhöriga fastigheten $\frac{3}{4}$ mantal litt. Ab Biskopsbo 1³.

Jägmästaren och överjägmästaren hava med hänsyn till kronoparkens jämförelsevis obetydliga omfattning och då tillfälle funnes för sökanden att från kronoparken Biskopsbo och andra i orten belägna kronoparker inköpa för egendomen behövt virke av skilda slag, avstyrt försäljning enligt någotdera av förenämnda alternativ. Vid eventuell försäljning av område I borde förbehåll göras för kronoparken Biskopsbo om rätt till väg till en bredd av 10 meter över dels saluområdet, dels ock den sökanden tillhöriga fastigheten Biskopsbo 1³, allt på sätt med blyerts markerats å kartan. Jägmästaren har meddelat, att efter uppskattningsförrättningen å området I uttagits omkring 125 kubikmeter. Då tillväxten av virkesförrådet under de tre år, som förflutit efter nämnda förrättnings verkställande, uppskattades till omkring 200 kubikmeter, föreläge ej skäl till nedsättning av saluvärdet.

Sökanden har förklarat sig villig inköpa område I till en saluvärdet motsvarande köpeskilling av 16,270 kronor.

Domänstyrelsen har anfört, att ehuru styrelsen ansåge att försäljning av för skogsproduktion duglig mark från ifrågavarande kronopark ej vore förenlig med domänverkets intressen, styrelsen dock ej ville motsätta sig försäljning till sökanden av område I. Mot föreslaget saluvärde av 16,270 kronor hade styrelsen ej något att erinra.

Jag tillstyrker bifall till ifrågavarande försäljningsförslag, vilket tillkommit i syfte att avhjälpa den olägenhet, som för sökanden är förenad därmed, att den tidigare till henne från kronan försålda fastighetens skogstillgång icke förslår för tillgodoseende av hennes behov av husbehovsvirke. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att av kronoparken Biskopsbo (Biskopsbo 1²) i Vrigstads socken av Jönköpings län det med alternativ I å den i ärendet företedda kartan betecknade området, vilket omfattar en areal av omkring 24.70 hektar, må försäljas till fröken Maria Petersson, Biskopsbo, Sävsjö, mot en köpeskilling av 16,270 kronor, samt under villkor i övrigt, att området tillträdes vid köpets avslutande, då köpeskillingen erlägges, att området överlåtes i det skick, vari det vid tillträdet befinnes, att i köpet ej ingå å området eventuellt befintliga, enskilda tillhöriga byggnader och anläggningar, att området avstyckas för sammanläggning med den köparen tillhöriga fastigheten Biskopsbo 1³, att köparen bekostar avstyckning och lagfart samt övriga med köpet förenade utgifter, att stamfastigheten

förbehålles rätt till väg till en bredd av 10 meter över dels saluområdet, dels ock fastigheten Biskopsbo 1³, allt på sätt med blyerts markerats å förenämnda karta, att köparen uppför och ensam bekostar laggill hägnad i gränsen mellan kronoparken och saluområdet, att köparen är skyldig tåla de jämkningar i områdets gränser och eljest, vilka kunna komma att bestämmas vid områdets avstyckning, samt att i tillämpliga delar skola gälla bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

2:o.

Böla Lillegård nr 2 och Böla Västergård nr 3 i Jönköpings län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Böla Lillegård nr 2 och $\frac{1}{2}$ mantal Böla Västergård nr 3 i Skede socken av Jönköpings län är genom domänstyrelsens den 3 oktober 1924 meddelade kontrakt utarrenderad för tiden 14 mars 1926—14 mars 1936 mot en årlig avgäld av 1,060 kronor.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendom under år 1933. Av handlingarna i ärendet, däribland vid uppskattningsförrättningen fört protokoll, och en av distriktslantmätaren Anders Oldenburg år 1933 översedd och kompletterad karta med tillhörande beskrivning, inhämtas bland annat:

Egendomen, förlagd i tre skiften, är belägen 13 kilometer från Vetlanda och 6 kilometer från Holsbybrunns järnvägsstation samt innehåller en areal av 196.7940 hektar, därav 19.5920 hektar tomt och åker, 7.9270 hektar äng och 169.2750 hektar avrösningsjord. Åkerjorden består av dels medelgod sandmylla på alvbotten, dels lätt sandmylla på grusbotten och dels medelgoda mossodlingar. Ängen är medelgod, betesmarken är dålig, skogsmarken god med riklig skogstillgång.

Å egendomen finnas inga torp eller lägenheter.

Kronans å egendomen befintliga byggnader äro i knappt medelgott stånd; de äro dock nöjaktigt underhålla och tillräckliga för egendomens behov.

Egendomen har icke del i allmänning.

Smålands kraftaktiebolag har över egendomen framdragna elektriska ledningar.

Uppskattningsnämnden har, då nybyggnad av boningshus och magasin å egendomen vore av behovet påkallad samt ingen särskild anledning förefunnes att bibehålla jordbruket i kronans ägo, föreslagit, att inägorna med lämpligt skogsmarksområde i enlighet med ett av distriktslantmätaren Oldenburg uppgjort förslag till avstyckning skulle fränkiljas egendomen och försäljas.

Försäljningslotten, bestående av tre skiften, har utmärkts å kartan, där den betecknats med litt. Aa.

Lotten skulle innehålla en areal av 69.1660 hektar, därav 19.5920 hektar tomt

och åker, 7.9270 hektar ängs- och odlingsmark samt 41.6470 hektar avrösningsjord.

Lotten har åsatts ett saluvärde av i runt tal 22,325 kronor, därav för skog 5,300 kronor.

Värderingen är verkställd under förutsättning, att lotten överlåtes i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i det nu om egendomen gällande arrendekontraktet skall av egendomens arrendator överlämnas. Nämnden har icke funnit skäl föreslå särskilda villkor angående lottens användning samt återköpsrätt; skulle likväl föreskrift härutinnan anses böra ifrågakomma, har nämnden föreslagit en nedsättning i saluvärdet med 10 procent.

Nämnden har förordat hembud för egendomens nuvarande arrendator, Karl Hjalmar Karlsson, som väl brukat egendomen sedan år 1921. Karlsson har förklarat sig villig att för salulotten erlægga en köpeskilling, motsvarande det av nämnden lotten åsatta saluvärdet.

Överjägmästaren och jägmästaren hava tillstyrkt uppskattningsnämndens förslag att försälja lotten ifråga. Jägmästaren har emellertid tillika meddelat, att utstämpling av virke ägt rum å det till försäljning avsedda området, vilket virke ännu ej hunnit avverkas och bortforslas, varför i blivande köpekontrakt om lotten borde intagas bestämmelse om rätt för kronan att intill den 1 maj 1936 bortforsla det utstämplade virket.

Överlantmätaren har förklarat hinder icke föreligga för avstyckning av salulotten. Ägofigurerna nr 141 och 142, vilka i beskrivningen över avstyckningsförslaget undantagits för samfällt behov, borde emellertid ingå i försäljningslottens areal, då dessa ägofigurer motsvarade kronoegendomen tillhörig vägmark. Till kronoegendomen syntes höra vatten och grund i Bölasjön och Hökasjön enligt reglerna i 12 kapitlet 4 § jordabalken. Det inom vattenområdena befintliga fisket syntes även tillhöra kronoegendomen, och borde vid avstyckningen egendomens gränser i dessa sjöar bestämmas och vattenområdena med fiske tilläggas salulotten. Innan försäljning och avstyckning komme till stånd, borde de båda i egendomen ingående fastigheterna sammanläggas till en fastighet med stöd av bestämmelserna i 1 § 2 mom. lagen om sammanläggning av fastighet på landet.

Med skrivelse den 16 april 1935 har *domänstyrelsen* överlämnat ärendet till Kungl. Maj:t samt därvid anført i huvudsak följande:

Styrelsen biträdde uppskattningsnämndens förslag om fränskiljande och försäljning av angivna salulott. I försäljningen borde, såsom överlantmätaren framhållit, ingå ägofigurerna nr 141 och 142, varigenom lottens totala markareal komme att utökas till 69.7260 hektar, ävensom vattenområden med fisken i Böla- och Hökasjöarna.

Salulotten borde upplåtas med full och oinskränkt äganderätt och hembud å densamma tillerkännas nuvarande arrendatorn, Karl Hjalmar Karlsson.

Återstoden av egendomen borde i kronans ägo bibehållas och ställas under skogsstatens vård och förvaltning.

Styrelsen hade vidtagit åtgärder för sammanläggning av de i kronoegendomen ingående fastigheterna till en fastighet.

Jag har intet att erinra mot domänstyrelsens förslag. Efter försäljningen återstående del av egendomen torde bibehållas under skogsstatens förvaltning. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $1\frac{1}{2}$ mantal Böla Lillegård nr 2 och $\frac{1}{2}$ mantal Böla Västergård nr 3 i Skede socken av Jönköpings län berörda, å den av distriktslantmätaren Anders Oldenburg år 1933 översedda och kompletterade kartan med litt. Aa betecknade lott med tillhörande vattenområden och fisken i angränsande Böla- och Hökasjöarna jämte ägofigurerna 141 och 142 må till angivet saluvärde jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. försäljas med tillträde den 14 mars 1936 och med hembuds rätt jämlikt 9 § förordningen för Karl Hjalmar Karlsson;

skolande vid försäljningen av lotten iakttagas, dels att det å lotten befintliga utstämplade virket icke ingår i försäljningen, och att kronan i blivande köpehandling skall förbehållas rätt att intill den 1 maj 1936 avverka och bortforsla detsamma, dels att köparen i blivande köpehandling förpliktas respektera den Smålands kraftaktiebolag medgivna rätt att över egendomen hava framdragna elektriska kraftledning, dels ock att, därest Karl Hjalmar Karlsson förvärvar lotten, i köpehandling inryckas bestämmelser om att såväl Karlsson som kronan skola avstå från de dem på grund av gällande arrendekontrakt rörande egendomen tillkommande anspråk gentemot varandra i fråga om ersättning för trädesbruk, höstplöjning, sådd och husröta.

3:o

Tegnaholm i Kronobergs län.

Kronoegendomen $1\frac{1}{2}$ mantal Tegnaholm i Tegnaby socken av Kronobergs län — bestående av de i fastighetsregistret införda fastigheterna $\frac{1}{2}$ mantal Tegnaby nr 12 Lilla Bramstorp, $\frac{1}{2}$ mantal Tegnaby nr 13 Piparegård, $\frac{1}{2}$ mantal Tegnaby nr 14 Södregård med Tegnaby nr 10, en utjord, och Tegnaby nr 11 Södrekvarn eller Hammaren, ett torp — är genom kontrakt den 8 oktober 1915 utarrenderad för tiden 14 mars 1916—14 mars 1936 mot en årlig avgäld av 1,800 kronor.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under år 1933.

Av det vid förrättningen förda protokollet, med tillhörande handlingar, däribland en av extra lantmätaren Carl Mohlin år 1912 från laga skifteskarta och de vid sänkningen av Rinkaby- och Barnsjöarna uppgjorda delningskartor, kopierad och kompletterad karta, inhämtas bland annat.

Egendomen, vars ägor äro synnerligen splittrade, är delvis belägen vid den från Tegnabysjön eller Toftasjön utgående Torsån på ett avstånd av 12 kilometer från Växjö och 3 kilometer från Tegnaby järnvägsstation.

Av de i egendomen ingående ägorna har hemmanet Tegnaby nr 12 Lilla Bramstorp å kartan betecknats med litt. Ia, Tegnaby nr 13 Piparegård med litt. Ib, Tegnaby nr 14 Södregård med litt. Ic, Tegnaby nr 10, en utjord, med litt. Id och Tegnaby nr 11 Södrekvarn eller Hammaren, ett torp, med litt. Ie.

Lotterna litt. Ia, Ib och Ic äro utlagda i två skiften, ett i egendomens norra delar beläget hemskifte och ett sydligare liggande utskifte.

Tegnaby nr 10 begränsas i norr av Torsån. Torpet Tegnaby nr 11 Södrekvarn begränsas av samma å i väster.

Mitt emot Tegnaby nr 10 på andra sidan ån i norr ligga dels hemskiftet till lotten litt. Ib, dels fastigheten Verkstadens kvarn (Norrekvarn eller Frälsekvarn). Tegnaby nr 11 Södrekvarn eller Hammaren har mitt emot sig på andra sidan ån till lotterna litt. Ib och Ic hörande utskiften.

Kronoegendomen innehåller en areal av 267.3180 hektar, därav 45.1600 hektar tomt och åker, 67.9880 hektar äng och 154.1700 hektar avrösningsjord.

Åkerjorden består av dels fullgod sandmylla å alv- eller jetterbotten och dels svämjord, utgörande sandmylla på lerbotten. Ängen består av mader. Såväl äng som vissa delar av åkerjorden översvämmas vid högre vattenstånd i Torsån. Betesmarken lämnar ringa bete. Skogsmarken är god med riklig skogstillgång.

Å egendomen finnas följande torp och lägenheter:

Torpet Tegnaby nr 11 Södrekvarn, bebyggt med kronan tillhöriga kvarnhus med hjulhus, kvarnstall samt boningshus och ladugård. I kvarnhuset äro inrymda två par sammäldsstenar, sikt och grynverk, samtliga tillhörande kronan samt skalare, havrekross, majs-kross, samsikt och hissverk, tillhöriga egendomens arrendator. Torpet med kvarn brukas sedan år 1932 av Ragnar Wigren, som till huvudgårdsarrendatorn betalar en årlig avgäld av 650 kronor.

Torpet Duvedal, beläget å hemskiftet till Tegnaby nr 14 Södregård och bebyggt med kronan tillhöriga boningshus och ladugård. Torpet brukas sedan år 1923 av Ernst Magnusson, som till huvudgårdsarrendatorn erlägger en årlig skatt å 150 kronor.

Lägenheten Verkstadens såg å Tegnaby nr 10. Till lägenheten hör sågbyggnad och vattenhjul med hjulhus. I sågbyggnaden är inmonterat ett kronan tillhörigt sågverk med flerbladig sågram, rundsåg, kapsåg och stickhyvel. Vid lägenheten är i Torsån uppförd en dammbyggnad, gemensamt tillhörig kronan och ägaren av lägenheten Norrekvarn. Lägenheten Verkstadens såg ingår i huvudgårdsarrendet.

Husen å torpet Tegnaby nr 11 Södrekvarn samt såglägenheten äro i medelgott stånd. Å torpet Duvedal äro husen däremot i mindre gott skick. Övriga kronans å egendomen varande hus äro medelgoda.

Egendomen har icke del i allmänning.

Hanefors kraftaktiebolag har jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 19 december 1919 medgivits rätt att hava elektriska kraftledningar framdragna över egendomen.

Vatten och grund jämte fall å de sträckor av Torsån, varest båda stränderna tillhöra kronoegendomen, äro helt och hållet i kronans ägo. Å de sträckor av ån, som ligga mellan främmande fastigheter och kronans mark, torde

vatten och grund endast till hälften ägas av kronan. Sålunda torde Tegnaby nr 10, en utjord, och Norrekvarn vardera äga hälften av vatten och grund på den sträcka av ån, som ligger mellan dessa fastigheter.

Uppskattningsnämnden har — under framhållande av att egendomen är en av de bästa i länet, välbelägen invid allmän väg och försedd med jämförelsevis goda och för egendomen tillräckliga byggnader — föreslagit egendomens bibehållande i huvudsak i kronans ägo. Från egendomen skulle dock enligt nämndens åsikt försäljas *dels* torpet Tegnaby nr 11 Södrekvarn eller Hammarren med en mindre utökning av mark, tagen från hemmanslotterna litt. Ib och Ic och å kartan utmärkt med en heldragen blyertslinje, *dels ock* lägenheten Verkstadens såg, jämväl denna angiven å kartan. Det för sistberörda lägenhet avsedda markområdet motsvaras å kartan av ägofigurerna nr 224, 283, av 221 och av 223 och utgöres av mark, tillhörande förutom Tegnaby nr 10, å vilken själva sågbyggnaden är belägen, jämväl Tegnaby nr 14 Södregård.

Torpet Duvedal har nämnden icke ansett sig böra föreslå till försäljning, alldenstund brukaren av nämnda torp anmält sig vilja fortfarande arrendera detsamma.

Av de till försäljning föreslagna lotterna skulle Södrekvarnslotten omfatta 9.0800 hektar, därav 3.8000 hektar tomt och åker, 4.3300 hektar ängs- och odlingsmark samt 0.9500 hektar avrösningsjord och lotten Verkstadens såg 0.1480 hektar tomt och ängsmark.

Förstnämnda lott har med tillhörande byggnader, däri inbegripna kronan tillhöriga maskiner samt vatten och grund jämte vattenkraft i Torsån invid lotten, uppskattats till 11,810 kronor, därav för skog 150 kronor samt för kvarnverk med maskiner och vattenkraft 7,000 kronor. Köpeskillingen för lotten skulle erläggas kontant.

Saluvärdet å lägenheten Verkstadens såg jämte kronan tillhörig maskinell utrustning ävensom vattenrätt och del i dammbyggnad har av nämnden uppskattats till 3,000 kronor, därav för mark 370 kronor.

Värderingen är verkställd under förutsättning, att lotterna överlåtas i det skick, vari de på grund av bestämmelserna i nu gällande arrendekontrakt skola av arrendatorn lämnas. Nämnden har icke funnit skäl föreslå föreskrift rörande särskilda villkor angående lotternas användning eller om återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan anses böra ifrågakomma, har nämnden föreslagit en nedsättning i respektive saluvärden med 10 procent.

Vid försäljningarna skulle förbehåll göras för kronan om nödiga utfartsvägar över lotterna.

Nämnden har förordat, att hembuds rätt å båda lotterna skulle tillerkännas egendomens arrendator, Johan Eric Petersson, å Södrekvarnslotten enligt 9 § 2 mom. förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. Petersson, som från den 14 mars 1929 innehar arrendet, har övertagit detsamma från sin fader, Peter Johan Johansson, vilken i sin tur fått arrenderätten år 1898 å sig överlåten av sin fader, Johannes Petersson. Denne sistnämnde, som tillträtt arrendet år 1852, har, enligt vad nämnden meddelat, uppfört såväl kvarnbyggnaden å Södrekvarn som sågen å Verkstadens såg.

Överjägmästaren har biträtt nämndens försäljningsförslag.

Vattenfallsstyrelsen har beräknat värdet för de båda lotterna tillhörande vatten och vattenkraft till 2,000 å 3,000 kronor.

Överlantmätaren har förklarat hinder icke föreligga för försäljningslotternas avstyckning.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 21 maj 1935 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört:

För egen del biträdde styrelsen nämndens förslag om de båda lotternas försäljning. Mot de åsatta saluvärdena, i vilka värdena för vatten och vattenkraft inginge, hade styrelsen ej någon erinran.

Nämnden hade förordat hembud enligt 9 § 2 mom. försäljningsförrordningen för arrendator Petersson å Södrekvarnslotten. Hembuds rätt å dylik för sig brukad jordbrukslägenhet torde emellertid enligt gällande försäljningsförrordning icke kunna tillerkännas kronoegendomens arrendator. Med hänsyn till föreliggande omständigheter, icke minst det förhållandet att Petersson och hans släkt i så lång tid innehaft egendomens arrende, funne sig styrelsen emellertid böra tillstyrka, att lotten mot åsatla saluvärde direkt försålde till Petersson. Ehuru uppskattningsnämnden föreslagit, att köpeskillingen skulle erläggas kontant, ansåge styrelsen, att Petersson borde beredas tillfälle att fullgöra likviden i terminer, varför styrelsen förordade, att köpeskillingen erlades i enlighet med bestämmelserna i förordningens §§ 21 och 22 B; och borde även i övrigt rörande försäljningen stadgandena i förberörda förordning i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Hembuds rätt för Petersson å lägenheten Verkstadens såg hade jämväl föreslagits av nämnden. Även här saknades de i författningen påbudna förutsättningarna för medgivande av dylik hembuds rätt. Då emellertid värdet av lotten icke överstege 3,000 kronor, skulle visserligen Kungl. Maj:t jämlikt givet särskilt bemyndigande kunna bereda Petersson möjlighet att med hembuds rätt få inköpa lotten. Styrelsen ansåge sig dock icke kunna förorda, att Petersson tillerkändes en sådan förmån. Det syntes styrelsen nämligen knappast lämpligt att, då Petersson erhållit möjlighet att direkt inköpa den ena av ifrågavarande, till försäljning föreslagna lotter, han även skulle beredas tillfälle att med förmåns rätt få förvärva den andra av lotterna i fråga. Därtill komme, att beträffande sistberörda lott förutom Petersson även andra spekulanter förefunnes. Sålunda torde, enligt vad styrelsen inhämtat, ägaren av den mitt emot Verkstadens såg liggande lägenheten Norrekvarn vara synnerligen angelägen att få förvärva lotten. Denne, vilken dels vore ägare till ena hälften av det mellan lotten och lägenheten varande vattenområdet och dels tillsammans med kronan ägde dammbyggnaden vid lotten, vore nämligen ivrig att komma i besittning av också den andra hälften av vattenområdet för att kunna fritt disponera hela vattenkraften, vilken under vissa perioder av året ej vore tillräcklig för drivande av såväl lägenhetens kvarn som sågen å försäljningslotten.

Styrelsen ansåge därför det vara riktigast och för statsverket ekonomiskt fördelaktigast att utbjuda lotten å offentlig auktion, å vilken de intresserade parterna kunde tävla om lottens förvärvande.

Södrekvarnslotten borde försäljas i det skick, vari den jämlikt gällande arrendekontrakt skulle av arrendatorn överlätas; och skulle genom försäljningen samtliga lotten avseende rättsförhållanden på grund av arrendekontraktet anses vara mellan kronan och arrendatorn slutligen reglerade, dock med undantag av till äventyrs oguldna skatter och arrendeavgälder.

Lotten Verkstadens såg borde försäljas i befintligt skick.

Båda lotterna borde upplätas med full och oinskränkt äganderätt och till-

trädas den 14 mars 1936. Lotterna borde försälgas med kronan tillhörigt, utanför respektive lotter varande vattenområde; och borde vid försäljningarna allenast kronan tillhöriga byggnader och maskinell utrustning medfölja.

Vid försäljning av lotten Verkstadens såg inginge även kronans andel i därvarande dammbyggnad.

Kronan borde förbehållas rätt till utfartsväg över lotterna.

Med skrivelse den 24 september 1935 har domänstyrelsen överlämnat en skrivelse från egendomens arrendator jämte av domänintendenten däröver avgivet yttrande.

Arrendatorn Petersson har uppgivit, att han vid samtal med domänintendenten sommaren 1934 bibringats den uppfattningen att antingen skulle han med förmånsrätt få köpa lägenheten Verkstadens såg eller också skulle lägenheten hembjudas honom till arrende. I förlitande härpå hade Petersson inköpt och låtit insätta en del nya maskiner i sågen för en sammanlagd kostnad av cirka 1,500 kronor. Därest sågen försålles till annan person och Petersson nödgades borttaga sina maskiner, komme dessa för honom att förlora det mesta av sitt värde. Om Petersson icke kunde berättigas att under hand inköpa fastigheten, önskade han fördenskull innan lägenheten såldes å auktion träffa uppgörelse med domänstyrelsen huru stor del av en blivande köpeskillning, som borde överlämnas till honom som ersättning för nämnda maskiner. Han vore villig att, om auktion ej annorledes kunde undvikas, utgiva högre köpeskillning än 3,000 kronor för lägenheten.

Domänintendenten har förklarat, att han i sammanhang med försäljningsförslagets upprättande tillstyrkt hembud åt arrendatorn och bekräftat detta vid samtal med denne men givetvis icke avgivit något löfte, varpå arrendatorn kunde grunda sin åtgärd att anskaffa nya inventarier till sågen. Sedan det visat sig, att rättegång mellan ägaren till sågen och den andre delägaren i vattenfallet torde bliva oundviklig i syfte att bestämma om rätten att utnyttja vattenkraften, hade domänintendenten kommit till den uppfattningen att hela vattenrätten borde förenas på en hand. Kronans del borde därför säljas på offentlig auktion och ej hembjudas Petersson. De nya inventarierna torde avsevärt höja anläggningens värde men sannolikt kunde arrendatorn vid syn å lägenheten bliva ålagd att ersätta brister å vissa äldre inventarier, som tillhört kronan och som av arrendatorn blivit ersatta med nya. Det syntes dock skäligt att arrendatorn, därest lägenheten försålles å offentlig auktion, i den mån försäljningspriset överstege 3,000 kronor erhöle gottgörelse för de inventarier till sågen som han inköpt efter värderingen å kronoegendomen, dock med högst två tredjedelar av det belopp han kunde styrka sig hava utbetalat för ifrågavarande inventarier.

Domänstyrelsen har förklarat, att styrelsen icke ansåge sig böra frångå sin hemställan i ärendet.

*Departements-
chefen.*

Jag tillstyrker domänstyrelsens förslag om försäljning av Södrekvarnsslotten med hembuds rätt för arrendatorn Johan Eric Petersson.

Vad angår lotten Verkstadens såg synas övertygande skäl tala för, att sagda

lott säljes till den högstbjudande å offentlig auktion. Jag biträder sålunda domänstyrelsens förslag jämväl därutinnan. Enligt uppgift har emellertid arrendatorn Petersson, i förlitande på att sist omnämnda lott skulle komma att i fortsättningen såsom hittills brukas av honom, inköpt vissa inventarier till det å lotten belägna sågverket för en kostnad av omkring 1,500 kronor. Ur skälighetssynpunkt förordar jag, att domänstyrelsen söker med Petersson träffa överenskommelse om övertagande för kronans räkning av sagda inventarier före lottens försäljning. Jag förutsätter alltså, att styrelsen erbjuder sig att för inventarierna betala det pris, som efter värdering kan finnas skäligt. Inventarierna torde därefter, om överenskommelse sker, böra liksom övriga kronan tillhöriga inventarier vid såganläggningen utbjudas samtidigt med denna, varför lottens saluvärde bör höjas med belopp, motsvarande den köpeskilling, kronan erlägger till Petersson.

Då för försäljningen av Södrekvarnslotten fordras riksdagens medgivande, torde ärendet i dess helhet böra underställas riksdagen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att av kronoegendomen $1\frac{1}{2}$ mantal Tegnaholm i Tegnaby socken av Kronobergs län må försäljas de å förenämnda av extra lantmätaren Carl Mohlin år 1912 upprättade karta angivna Södrekvarnslotten och lotten Verkstadens såg,

Södrekvarnslotten, bestående av fastigheten Tegnaby nr 11 Södrekvarn eller Hammaren jämte delar av hemmanslotterna Tegnaby nr 13 Piparegård och Tegnaby nr 14 Södregård och innehållande en areal av 9.0800 hektar, till arrendatorn Johan Eric Petersson mot åsatta saluvärdet 11,810 kronor och

lotten Verkstadens såg, bestående av delar av Tegnaby nr 10, en utjord, och hemmanet Tegnaby nr 14 Södregård samt innehållande en areal av 0.1480 hektar, enligt 15 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. å auktion till den högstbjudande mot ett saluvärde av 3,000 kronor jämte det belopp kronan kan komma att utgiva till arrendator Petersson för inventarier i sågen;

skolande beträffande försäljningarna i övrigt gälla, att lotterna skola tillträdas den 14 mars 1936, att allenast kronan tillhöriga byggnader ävensom maskinell utrustning medfölja vid försäljningarna, att kronan förbehålles rätt till väg över lotterna, att köpare av lotterna skola i blivande köpehandlingar tillförbindas respektera den Hanefors kraftaktiebolag jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 19 december 1919 medgivna rätt att hava elektriska kraftledning framdragna över lotterna, att lotten Verkstadens såg med kronans andel i dammbyggnaden försäljes i befintligt skick, att lotten Södre-

kvarn försäljes i det skick, vari densamma jämlikt gällande arrendekontrakt skall av arrendatorn överlämnas, att samtliga denna lott avseende rättsförhållanden på grund av arrendekontraktet skola genom försäljningen anses vara mellan kronan och köparen slutligen reglerade med undantag dock av till äventyrs oguldna skatter och arrendeavgälder, att köpeskillingen erlägges i enlighet med bestämmelserna i §§ 21 och 22 B förordningen den 6 juni 1929 (nr 176), samt att rörande försäljningen av sistnämnda lott i övrigt stadgandena i samma förordning i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse.

4:o.

Björkö nr 1 i Kalmar län.

Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Björkö nr 1 i Västra Eds socken av Kalmar län är utarrenderad till den 14 mars 1936 mot ett årligt arrende av 1,100 kronor.

Med anledning av den förestående arrendeledigheten hava kronojordstyckningssakkunniga under år 1932 besiktigat egendomen, och har domänstyrelsen från domänintendenten i länet och Kalmar läns norra hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Den 19 december 1934 har sedermera uppskattningsförrättning hållits å egendomen. Av handlingarna i ärendet, däribland en kopia av en av t. f. distriktslantmätaren Georg Sundblad åren 1933—1934 upprättad karta »över alla ägora till Björkö 1^a eller $\frac{3}{4}$ mantal Björkö nr 1, litt. B» med beskrivning, inhämtas bland annat:

Egendomen, som är belägen 25 kilometer från Valdemarsvik och 30 kilometer från Västerviks stad samt 6.5 kilometer från Överums bruk och järnvägsstation, har en areal av 158.54 hektar, varav 37.987 hektar tomt och åker, 1.586 hektar äng och odlingsmark samt 118.967 hektar avrösningsjord.

Byggnaderna till huvudgården äro betydligt över medelgoda. Ladugården och svinhuset äro nyuppförda och tidsenliga. Av nybyggnad erfordras egentligen endast en cementerad gödselstad och möjligen en vagnbod med spannmålsvind över. Å ett till huvudgården nu brukat f. d. torp, Ekhultsdal, äro byggnaderna otillräckliga, enär ladugård och loge saknas.

Åkerjorden vid huvudgården består av godartad, delvis ganska styv lerjord på lerbotten i vackra ganska stenfria, men något kuperade åkerfält samt av cirka 5 hektar medelgod mossjord på lerbotten av vitmossa. Å berörda nedlagda torp består åkerjorden av godartad fastmarksjord, lermylla på lerbotten i stora stenfria figurer.

Samfällighet eller rätt till annan förmån utom fastighetens område finnes veterligen icke. Avdikningslån besvärar ej egendomen. Taxeringsvärdet utgör 31,400 kronor för jordbruket och 15,200 kronor för skogen.

Kronojordstyckningssakkunniga hava anfört följande. Den till egendomen hörande skogsmarken vore av sämre beskaffenhet. Inägorna lågo splittrade,

vilken omständighet försvårade driften av jordbruket. Då staten knappast kunde hava intresse av att behålla egendomen, förordade de sakkunniga dess försäljning. Gården kunde lämpligen upplåtas i två lotter, torpet Ekhultsdal om cirka 7 hektar åker och bebyggt med endast ett boningshus samt huvudgården i övrigt.

Domänintendenten har ansett, att, då egendomens arrendator förklarat sig villig att köpa huvudgården, och torpet såsom självständig jordbrukslägenhet icke borde sakna köpare samt då den jämförelsevis obetydliga skogsmarken torde utgöra väl liten förvaltningsenhet i kronans hand, egendomen inbjöde till försäljning i tre lotter, huvudgården, en jordbrukslägenhet och en bostadslägenhet.

Egnahemsnämnden har instämt i domänintendentens yttrande samt vitsordat, att efterfrågan på lägenheter funnes i orten.

Uppskattningsnämnden har anfört följande. Egendomen hade visserligen goda åbyggnader, — ladugården uppförd 1920—1921 och svinhuset 1924 — och tarvade således ej någon nämnvärd nybyggnad, annat än gödselstadsanläggning, under en ny arrendeperiod. Egendomens åkerjord vore emellertid i behov av systematisk täckdikning med därför erforderlig sänkning av utfallen. Vidare borde kulturbetesvallen i kronans hand omedelbart omläggas. Dessa omständigheter komme i viss mån att förorsaka minskad arrendeinkomst. Härjämte syntes skogsmarksarealen vara väl liten såsom förvaltningsenhet i kronans hand.

Nuvarande arrendatorn, Gustav Jonsson, tillträdde arrendet den 14 mars 1933 och ägde således icke författningsenlig hembuds rätt. Han hade emellertid övertagit arrenderätten i den felaktiga övertygelsen, att han ägde optionsrätt såväl vid egendomens försäljning som vid utarrendering och hade för den skull iklätt sig vissa, genom förre arrendatorns försumlighet erforderliga, ganska dyrbara byggnadsarbeten. På grund härav och då Jonsson vore en energisk och driftig jordbrukare, som väl lämpade sig för skötandet av en sådan egendom, kunde nämnden icke underlåta att tillstyrka hembuds rätt för honom. Torpet Ekhultsdal vore ofullständigt bebyggt, men torde möjligen kunna finna köpare på grund av salulottens i övrigt goda beskaffenhet. Nämnden hade därför ansett sig böra biträda kronojordstyckningssakkunnigas förslag till försäljning av egendomen i en huvudgård och en jordbrukslägenhet. Därest optionsrätt icke skulle kunna beviljas Jonsson, borde huvudgården och torpet icke försäljas på auktion, i vilket fall vissa större granngårdar torde komma att inköpa desamma, utan genom anbud enligt 13 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

Nämnden hade saluvärderat de två lotterna på följande sätt.

Litt. A, Huvudgården, ägofigurer å kartan nr 1—136. Areal 137.69 hektar, varav 31.973 hektar åker, 1.586 hektar äng och 104.131 hektar avrösningsjord. Saluvärde 42,000 kronor, varav 8,134 kronor för växande skog. Arrendevärde 1,375 kronor.

Litt. B, Ekhultsdal, ägofigurer å kartan nr 137—163. Areal 20.85 hektar, varav 6.014 hektar åker och 14.836 hektar avrösningsjord. Saluvärde 9,343 kronor, varav 3,790 kronor för växande skog. På grund av felande byggnader, borde saluvärdet nedsättas till 8,000 kronor. Arrendevärde 250 kronor.

Saluvärderingen hade skett under förutsättning, att salulotterna skulle överlåtas i befintligt skick, men med rätt för avträdaren att, då lott upplåtes

till annan, utfå ersättning för höstutsäde med brukning samt vallutsäde och plöjning. Arrendatorn Jonsson hade förklarat sig villig att avstå från nämnda ersättning under förutsättning, att egendomen icke skulle avträdas enligt laga syn, vilket nämnden för sin del tillstyrkte, och att ej heller fordra någon ersättning av annat slag. Saluvärdena hade hållits obetydligt under i orten gängse skäligt pris.

Vid försäljning av huvudgårdslotten borde det förbehåll göras, att lotten icke finge försälas till köpare, som förut innehade jordbruksfastighet och att egendomen skulle brukas som självständigt jordbruk.

Beträffande lotten litt. B föresloge nämnden, att förbehåll rörande lägenhetens användning såsom självständigt jordbruk och om återköpsrätt under tio år borde göras vid försäljningen.

Egendomens arrendator, Gustav Jonsson, har skriftligen förklarat sig önska inköpa lotten litt. A för det föreslagna saluvärdet, 42,000 kronor.

Överjägmästaren har ej haft något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag.

Överlantmätaren har meddelat, att hinder icke torde möta mot avskiljande av det därtill föreslagna området.

Härjämte har från *vederbörande skogsstatstjänstemän* framställning gjorts att vid försäljning av lotten litt. A vissa förbehåll måtte göras beträffande rätt för köpare av 2 å lotten utstämplade och försålda virkesposter att intill den 1 juni 1938 utdriva dessa poster och härför disponera väg m. m.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 29 november 1935 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del i huvudsak anført:

I likhet med uppskattningsnämnden ansåge styrelsen anledning ej förefinnas att bibehålla egendomen i kronans ägo. Mot det uppgjorda styckningsförslaget och de föreslagna saluvärdena hade styrelsen ej något att erinra. Egendomens arrendator vore ej författningsenligt hembudsberättigad och då av uppskattningsinstrumentet syntes framgå att även andra spekulanter å huvudgården funnes, syntes det styrelsen lämpligast, att huvudgårdslotten, litt. A, utbjödes till försäljning å offentlig auktion. Lotten litt. B borde däremot utbudas till salu under hand. Anledning att vid försäljningarna göra förbehåll om återköpsrätt syntes styrelsen ej föreligga.

Departementschefen. Jag biträder förslaget om egendomens försäljning. Med hänsyn till det arbete, arrendatorn Jonsson efter sitt tillträde av arrendet nedlagt å egendomen, tillstyrker jag, att, ehuru Jonsson innehaft arrendet för kort tid för att vara hembudsberättigad enligt gällande författning, huvudgårdslotten litt. A likväl hembjüdes honom. För att hindra speulationsköp torde vid försäljning till Jonsson lämpligen böra göras förbehåll om återköpsrätt för kronan, därest lotten brukas annorledes än som självständig jordbruksfastighet. Återköpsrätten torde, när Jonsson varit innehavare av arrendet i tre år, kunna begränsas till en tid av sju år. Någon ändring i egendomens saluvärde torde ej böra föranledas av detta villkor. För försäljningen fordras riksdagens tillstånd.

Vad angår lotten litt. B anser jag i likhet med uppskattningsnämnden och domänstyrelsen, att densamma bör utbudas till salu under hand.

Jag hemställer alltså, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Björkö nr 1 i Västra Eds socken av Kalmar län försäljes enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i två lotter nämligen

lotten litt. A (Huvudgården) mot ett saluvärde av 42,000 kronor med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för egendomens arrendator Gustav Jonsson under förbehåll om återköpsrätt för kronan för en tid av sju år, räknat från den 14 mars 1936, därest lotten brukas annorledes än som självständig jordbruksfastighet; samt

lotten litt. B (Ekhultsdal) mot ett saluvärde av 8,000 kronor genom utbud under hand enligt 13 § förordningen;

under villkor beträffande båda lotterna, att lotterna må tillträdas den 14 mars 1936, att endast kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som kunna komma att bestämmas vid blivande avstyckningsförrättning, att lotterna försäljas i befintligt skick, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava desamma kvarstående å lotterna utan rätt till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna, ävensom för skada, som förorsakas å kreatur,

samt beträffande lotten litt. A att, därest Jonsson förvärvar densamma, varken han eller kronan efter tillträdesdagen skall äga framställa några ersättningsanspråk på grund av nu om kronoegendomen gällande arrendekontrakt för höstutsäde med brukning, vallutsäde, plöjning eller husröta, att köparen av lotten ej äger disponera över två därå utstämplade och försålda virkesposter, nämligen post 23/1935 om 4,025 träd och 2,246 kubikmeter samt post 24/1935 om 1,314 träd och 552 kubikmeter, samt att köparen är skyldig tåla dels att utdrivning av dessa virkesposter ej fullgöres förrän den 1 juni 1938, dels att köparna av virkesposterna begagna väg över lotten för utforsling av virket ävensom upplagsplatser för detsamma och plats för sågplan.

5:o.

Östra Näreby nr 1 i Göteborgs och Bohus län.

Kronoegendomen 1 mantal Östra Näreby nr 1 i Harestads socken av Göteborgs och Bohus län är genom domänstyrelsens den 21 augusti 1914 meddelade kontrakt utarrenderad för tiden 14 mars 1916—14 mars 1936 mot en

årlig avgäld av 630 kronor. Avgälden har i samband med arrendeöverlåtelse den 14 mars 1928 höjts till 800 kronor.

Kronoegendomen har under år 1932 besiktigats av kronojordstycknings-sakkunniga.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under år 1934. Av handlingarna i ärendet, däribland vid förrättningen fört protokoll, samt en av t. f. extra lantmätaren C. Gedde år 1893 upprättad och år 1912 kompletterad karta med tillhörande beskrivning över egendomen, inhämtas bland annat:

Egendomen, belägen 14 kilometer från Kungälv och 8 kilometer från Ytterby järnvägsstation, innehåller en areal av 62.1490 hektar, därav 16.2910 hektar tomt och åker, 5.4060 hektar äng och 40.4520 hektar avrösningsjord.

Åkern, bestående av mullblandad lättlera på lerbotten, är av god beskaffenhet. Ängen är jämförelsevis god och användes till bete. Den egentliga betesmarken, som är uppfylld av kala berg, lämnar dock visst bete mellan bergen. Skogsmarken är svag.

Å egendomen finnas, sedan torpen Övre och Nedre Metesten avsöndrats och försålts, inga torp. Ej heller finnas å egendomen några lägenheter.

Kronan tillhöriga byggnader å egendomen äro samtliga, med undantag av fähuset, som är medelgott, i dåligt skick.

Egendomen har icke del i samfällighet.

Torsby—Harestads elektriska distributionsförening har genom Kungl. Maj:ts resolution den 20 september 1919 medgivits hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Med hänsyn till egendomens svaga byggnadsbestånd har *uppskattningsnämnden* i likhet med *kronojordstyckningssakkunniga* ansett sig böra tillstyrka hela egendomens snara försäljning.

Nämnden har förordat egendomens uppdelning i tre å kartan med röda gränslinjer utmärkta och med I—III betecknade försäljningslotter. Lotternas arealer och saluvärden framgå av följande tabell.

	A r e a l				S a l u v ä r d e		
	Åker och tomt	Äng	Avrösningsjord	Summa	Inägor	Avrösningsjord o. skog	Summa
I Huvudgården	15.2250	5.3930	39.1000	59.7180	20,966.50	3,000	23,900
II	0.2360	0.0130	1.3520	1.6010	—	—	200
III	0.8300	—	—	0.8300	1,000.—	—	1,000

Samtliga värderingar äro verkställda under förutsättning, att lotterna överlåtas i det skick, vari de på grund av det nu om egendomen gällande arrendekontraktet skola av arrendatorn överlämnas.

Nämnden har icke funnit skäl föreslå föreskrifter om särskilda försäljningsvillkor eller om återköpsrätt. Skulle föreskrifter härutinnan likväl anses erforderliga, har nämnden förordat, att saluvärdena nedsättas med femton procent.

Nämnden har upplyst, att egendomens nuvarande arrendator, F. E. Jönsson, innehaft arrendet från den 14 mars 1928, och att dessförinnan Jönssons svärfader, Johan Albert Söderström, arrenderat egendomen. Då egen-

domen under minst tio år innehafts av samma släkt, har nämnden tillstyrkt hembud å lotten I eller huvudgården för Jönsson.

Lotten II, som angränsar Västra Näreby Soldatstom om 1—2 hektar, har ägaren av nämnda fastighet, Albert Nordberg, anhållit att för utökning av densamma få förvärva.

Lotten III har Anders Johan Larsson, ägare av hälften av $\frac{1}{4}$ mantal Västra Näreby litt. Cb med ungefär 2,5 hektar åker, begärt att få inköpa, då lotten angränsade hans hemman och vore lämpad för utökning av detta.

Nämnden har tillstyrkt hembuds rätt för Nordberg å lotten II och Larsson å lotten III.

Samtliga till erhållande av hembud föreslagna personer hava förklarat sig villiga att förvärva respektive lotter till de av nämnden åsatta saluvärden.

Överlantmätaren har förklarat hinder icke möta för avstyckning enligt det av uppskattningsnämnden framlagda förslaget.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra emot egendomens försäljning.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 10 maj 1935 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del anført:

Styrelsen biträdde nämndens förslag till egendomens uppdelning och försäljning. Mot de lotterna åsatta saluvärdena hade styrelsen ingen erinran. Lotterna borde upplåtas med full och oinskränkt äganderätt och tillträdas den 14 mars 1936.

Hembud borde därvid jämlikt 11 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. tillerkännas Albert Nordberg å lotten II och Anders Johan Larsson å lotten III.

Däremot torde författningsenligt hembuds rätt icke kunna medgivas F. E. Jönsson å lotten I. Jönsson hade arrenderat egendomen allenast från den 14 mars 1928. Visserligen hade Jönssons svärfader, Johan Albert Söderström, dessförinnan från den 14 mars 1911 innehaft egendomen på arrende. Sedan emellertid denne senare råkat i konkurs, hade arrenderätten den 14 mars 1923 överlåtits å en av Söderströms borgensmän, som innehaft arrendet intill dess detta den 14 mars 1928 överlåtits på Jönsson. Arrendatorn Jönsson och hans släkt hade sålunda icke innehaft egendomen på arrende under den i författningen föreskrivna tiden av minst tio år i följd. Styrelsen hade emellertid för sin del icke något att erinra emot att Jönsson, som väl skött egendomen, tillerkändes hembuds rätt å lotten I. Frågan om Jönssons förvärv av lotten I med förmånsrätt torde emellertid vid nu nämnt förhållande böra underställas riksdagens prövning, därest Kungl. Maj:t icke med hänsyn till de omständigheter, att arrendet av egendomen innehafts mer än tio år, om än icke i följd, av Jönsson och hans släkt, funne sig kunna tillerkänna Jönsson hembud å lotten enligt 9 § försäljningsförordningen. För såvitt riksdagens medgivande sålunda ansåges böra inhämtas, syntes det styrelsen lämpligt för undvikande av splittring av ärendet, att detsamma i sin helhet underställdes riksdagen.

Jag har intet att erinra mot det av domänstyrelsen framlagda försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen med- Departement-
chefen.
giva,

att kronoegendomen 1 mantal Östra Näreby nr 1 i Harestads socken av Göteborgs och Bohus län må försälas i förenämnda å den av t. f. extra lantmätaren C. Gedde uppräktade kartan med röda gränslinjer utmärkta och med I—III betecknade lotter

lotten I eller huvudgården om 59,7180 hektar med ett saluvärde av 23,900 kronor till arrendatorn F. E. Jönsson,

lotten II om 1.6010 hektar och med ett saluvärde av 200 kronor samt lotten III om 0.8300 hektar och med ett saluvärde av 1,000 kronor med hembuds rätt jämlikt 11 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. till respektive Albert Nordberg och Anders Johan Larsson, skolandet i övrigt gälla beträffande samtliga lotter, att lotterna försälas med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1936, att lotterna försälas i det skick, vari de vid tillträdet befinna sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningarna, att köpare skola respektera den Torsby—Harestads elektriska distributionsförening eller dess rättsinnehavare jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 20 september 1919 medgivna rätten att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen, att lotterna tillförsäkras rätt till erforderliga utfartsvägar, och att förbehåll göras för jämkningar i lotternas gränser och arealer, som vid avstyckningsförrättning kunna finnas erforderliga, ävensom beträffande huvudgårdslotten, att varken kronan eller arrendatorn av egendomen efter tillträdesdagen skall äga framställa ersättningsanspråk på grund av arrendeavtalet, med undantag dock för till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter för egendomen, att köpeskillingen för lotten erlägges på sätt i 21 och 22 §§ A i oförmälda förordning stadgas, samt att i övrigt vid försäljningen av lotten bestämmelserna i berörda förordning i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

6:o.

Kronoparken Ed i Älvsborgs län.

Åborättshemmanet $\frac{5}{8}$ mantal Västra Ed nr 2 i Dals-Eds socken av Älvsborgs län blev år 1690 upplåtet till »Uddevallaborna», som erhållit visst monopol på timmerhandeln med Norge. Syftet med upplåtelsen var att bereda boställe åt en tillsyningsman, som skulle för timmerhandlarnas i Uddevalla räkning övervaka, att ingen obehörig timmerutförsel till Norge ägde rum.

Efter det fråga väckts om återförvärv av hemmanet till kronan och rättgång i sådant syfte anhängiggjorts, ålades genom Kungl. Maj:ts dom den 5 april 1910 den enskilde innehavare av hemmanet, till vilken detsamma då övergått, att till kronan avträda hemmanet.

Genom Kungl. Maj:ts brev den 3 mars 1911 till domänstyrelsen förordnades på styrelsens hemställan, att hemmanet skulle, sedan det avträttits till kronan, ställas under skogsstatens omedelbara vård för att förvaltas såsom kronopark. Det förvaltas nu under benämning kronoparken Ed. Denna omfattar — förutom område, för vilket stadsplan sedermera upprättats — en areal av omkring 97 hektar, varav 84 hektar skogsmark, 8 hektar impediment och 5 hektar inägor.

Vid tiden för hemmanets återfallande till kronan fanns å det till hemmanet hörande näset mellan sjöarna Stora och Lilla Lee ett mindre samhälle, som uppkommit omkring den där belägna stationen Ed vid Dalslands järnvägsaktiebolags järnväg. Bebyggelsen hade skett efter upplåtelser av förre innehavaren av hemmanet av jord å arrende. Arrendena av ifrågavarande tomter hava sedermera av kronan provisoriskt förlängts i den mån försäljning av tomterna ej skett. På grund av platsens natursköna belägenhet har den blivit en uppskattad turistort.

Sedan Kungl. Maj:t den 28 februari 1914 förordnat om upprättande av stadsplan för samhället, fastställdes den 12 september 1921, jämlikt 1 kap. 42 § lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad, stadsplan för vissa områden inom samhället, sådana dessa angivits å en av byggnadsrådet F. Lilljekvist år 1917 upprättad karta med viss av byggnadsstyrelsen å kartan införd ändring. Samtidigt fastställde Kungl. Maj:t vissa byggnadsbestämmelser samt föreskrev viss byggnadsordning ävensom att en byggnadsinspektör skulle förordnas för samhället.

En del av stadsplaneområdet utgöres av mark, tillhörande kyrkoherdebostället $\frac{3}{4}$ mantal Ed nr 1 i Dals-Eds socken. Gränsen mellan i stadsplaneområdet ingående delar av $\frac{5}{8}$ mantal Västra Ed nr 2 och nämnda kyrkoherdeboställe går i den väg, som är belägen mellan kvarteren 37, 38, 39 och 40 b, å ena sidan, och kvarteren 41, 42 och 43, å andra sidan, samt i vägens förlängning ned till sjön Lilla Lee.

Frågan om upplåtelse av mark från inom stadsplaneområdet belägna delar av kronoparken Ed för främjande av en rationell utveckling av samhället förelades av Kungl. Maj:t 1925 års riksdag i proposition nr 206, punkt 13. Jämlikt skrivelse den 3 juni 1925, nr 259, punkt 13, medgav riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts i nämnda proposition gjorda framställning, att från den del av hemmanet $\frac{5}{8}$ mantal Västra Ed nr 2, som berördes av den utav Kungl. Maj:t den 12 september 1921 fastställda stadsplanen för visst område av nämnda hemman jämte angränsande mark i Dals-Eds socken m. m., tomter för bebyggande finge upplåtas med äganderätt eller tomträtt under villkor,

att vid försäljning med äganderätt köpeskillingen erlades kontant vid köpets avslutande,

att vid upplåtelse av tomträtt en årlig avgäld, motsvarande skälig ränta å tomtens värde, erlades,

att upplåtelse av viss tomt ej finge ske med mindre Kungl. Maj:t förklarat sig icke hava något att erinra mot föreslagen tomtindelning för det kvarter, inom vilket tomten vore belägen,

att kostnaden för upplåten tomts behöriga utstakning å marken bestredes av den, till vilken tomten upplätes,

att mark till i stadsplanen upptagna vägar, torg, planteringar och allmänna platser kostnadsfritt överlämnades till det blivande samhället,

att inflytande köpeskillingar och tomtavgälder skulle disponeras så, att därav först ersattes den del av kostnaderna för stadsplanens upprättande, som belöpte å kronoparken Ed, samt kostnaderna för utförd polygonmätning, att därefter finge utgå ersättning med belopp, som av Kungl. Maj:t bestämdes, till tomtinnehavare för de byggnader, som för stadsplanens genomförande måste bortrivras och icke vore utan vederbörligt tillstånd uppförda, att vidare finge utgå erforderligt belopp till utdikning av myren i stadsplaneområdets västra del och anläggning av behövliga vägar, i den mån sådana befundes böra utföras genom statens försorg, ävensom till utstakning av stadsplanen och nödig byggnadskontroll (byggnadsinspektörens avlöning), samt slutligen att inflytande köpeskillingar och tomtavgälder i övrigt finge användas till inköp för kronans räkning av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark samt till inlösen av ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna, samt

att ordningen för tomtupplåtelse och villkoren i övrigt därför bestämdes av Kungl. Maj:t.

Samtidigt medgav riksdagen att visst område av den hemmanet $\frac{5}{8}$ mantal Västra Ed nr 2 tillhörande delen av stadsplaneområdet finge mot vederlag av viss Dalslands järnvägsaktiebolag tillhörig mark överlätas till nämnda bolag.

Genom brev till domänstyrelsen den 12 juni 1925 anbefallde Kungl. Maj:t styrelsen, under punkten 13, att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag dels till plan för upplåtelse i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut av tomter från den del av kronohemmanet $\frac{5}{8}$ mantal Västra Ed nr 2, som berördes av den utav Kungl. Maj:t den 12 september 1921 fastställda stadsplanen för visst område av samma kronohemman jämte angränsande mark i Dals-Eds socken, dels ock till villkor, vilka borde av Kungl. Maj:t föreskrivas i fråga om omförmälda markutbyte mellan kronan och Dalslands järnvägsaktiebolag.

Sedan bolaget meddelat, att bolaget ej önskade begagna sig av rätten till ifrågavarande markutbyte, fann Kungl. Maj:t, genom beslut den 5 juni 1931, gott förklara, att frågan om omförmälda markutbyte skulle anses hava förfallit.

Jämlikt brev den 8 april 1927 fastställde Kungl. Maj:t länsstyrelsens genom resolution den 22 oktober 1925 meddelade beslut, att ordningsstadgan för rikets städer samt brandstadgans och hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande

stad skulle i tillämpliga delar gälla inom Eds stadsplaneområde, vilket skulle utgöra ett municipalsamhälle under benämning Eds municipalsamhälle.

Under juni månad 1925 inkom till domänstyrelsen en ansökning från ett flertal i Ed bosatta personer om vidtagande av åtgärder för jämkning i den av Kungl. Maj:t fastställda stadsplanen. I anledning härav anmodade domänstyrelsen den 21 augusti 1925 den, enligt förordnande av Kungl. Maj:t, av byggnadsstyrelsen utsedde byggnadsinspektören för Dals-Eds stadsplaneområde att snarast möjligt upprätta och till styrelsen ingiva förslag till ändring av stadsplanen. Denna ändring skulle i huvudsak avse de centrala delarna av stadsplaneområdet. Sedan byggnadsinspektörens förslag den 19 augusti 1926 avgivits och, efter remiss till byggnadsstyrelsen, till domänstyrelsen den 10 juni 1927 åter inkommit, överlämnade domänstyrelsen med utlåtande den 18 samma månad ärendet till Kungl. Maj:t, som den 1 juli 1927 fann gott fastställa ändring av stadsplanen för ifrågavarande delar av området enligt ett av byggnadsstyrelsen i ärendet avgivet förslag. På grund av nämnda stadsplaneändring fördröjdes upplåtelsen av tomter inom de centrala delarna av samhället.

Emellertid hade styrelsen med anledning av brevet den 12 juni 1925 vidtagit åtgärder för försäljning av de tomter, som lämpligen kunde tagas i anspråk och icke berördes av den då ifrågasatta stadsplaneändringen. Sedan styrelsen den 7 december 1925 avgivit förslag i ämnet, avseende 17 tomter, medgav Kungl. Maj:t den 31 december 1925, att den av domänstyrelsen föreslagna försäljningen finge verkställas. Sedermera hava enligt uppgift från domänstyrelsen samtliga dessa tomter genom vederbörande länsstyrelses försorg försålts, den sista enligt ett den 26 augusti 1929 dagtecknat köpekontrakt.

Sedan omförmälda stadsplaneändring fastställts den 1 juli 1927 och då hinder för ytterligare tomtförsäljning ej mötte, anmodade domänstyrelsen den 11 i samma månad byggnadsinspektören att i samråd med jägmästaren i dåvarande Dalslands revir upprätta och till styrelsen ingiva förslag till försäljning av ytterligare ett antal tomter inom stadsplaneområdet. Sedan infortrat förslag till styrelsen inkommit och, efter remiss till byggnadsstyrelsen, där underkastats viss omarbetning, avgav domänstyrelsen den 11 januari 1929 förslag till upplåtelse med äganderätt av ytterligare 54 tomter, vilka i huvudsak voro belägna i samhällets centrum. Kungl. Maj:t medgav den 16 maj 1929, att omförmälda tomter — med undantag av en för bebyggande för allmänt ändamål avsedd tomt — finge på angivna villkor genom vederbörande länsstyrelses försorg försäljas. Domänstyrelsen meddelade i skriftelse till länsstyrelsen den 5 juni 1929 vad som särskilt vore att iakttaga vid ifrågavarande av länsstyrelsen handhavda försäljning och förklarade därvid, bland annat, att med försäljningen av tre av tomterna borde tillsvidare anstå med hänsyn till att tomterna berördes av fråga om inlösen av enskilda tillhöriga byggnader, som för stadsplanens genomförande måste bortrivas. Av de 50 tomter, som sålunda kunnat disponeras för försäljning, hava 13 tomter varit belägna inom kvarter, som sedermera blivit föremål för stadsplane-

ändring, i samband varmed ny tomtindelning verkställets. Frånsett sistsagda tomter hava av de till försäljning disponibla tomterna hitintills, enligt vad domänstyrelsen meddelat, försålts 32, varför således 5 tomter återstå osålda.

På framställning av domänstyrelsen den 16 januari 1933 om viss jämkning i stadsplanen för de utanför det egentliga samhället belägna västra delarna av stadsplaneområdet fastställde länsstyrelsen, med stöd av 60 och 83 §§ stadsplanelagen den 29 maj 1931, genom resolution den 12 maj 1933 ett av vederbörande byggnadsinspektör i samråd med byggnadsstyrelsen uppgjort förslag till ändringar i stadsplanen för Eds municipalsamhälle, sådant samma förslag funnes åskädliggjort å en av länsarkitekten Berglund år 1931 upprättad karta med därå i november 1932 och februari 1933 införda förändringar, dock att från fastställelse undantogs dels viss vägkorsning med Dalslands järnvägsaktiebolags järnväg, dels ock å kartan angiven tomtindelning inom kvarter. Samtidigt fastställde länsstyrelsen, jämlikt samma lagrum, byggnadsbestämmelser för de delar av stadsplaneområdet, för vilka ändrad stadsplan sålunda fastställets.

Efter det sistnämnda stadsplaneändring fastställets, har, på av domänstyrelsen gjorda framställningar, Kungl. Maj:t den 16 februari 1934 och den 20 juni 1935 medgivit, att genom länsstyrelsens försorg finge försäljas ytterligare 91 tomter. Av dessa hava enligt vad domänstyrelsen uppgivit hittills försålts 6. Därjämte har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 26 juli 1935 till Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund försålts det s. k. Edshuset eller Karl XII:s hus jämte den tomt, varå nämnda byggnad är belägen.

I skrivelse den 10 december 1935 har *domänstyrelsen* — med överlämnande av ärendet tillhörande handlingar, varibland en på styrelsens föranstaltande över stadsplaneområdet sammanställd karta i två delar, utvisande de tomter, som hittills blivit försålda — underställt Kungl. Maj:t frågan om försäljning av i kronans ägo kvarvarande delar av Eds stadsplaneområde. Styrelsen har därvid anfört följande.

Av de tomter inom områdets centrala delar, som enligt beslut av Kungl. Maj:t varit tillgängliga för försäljning, vore 8 tomter osålda. Två av dessa berördes dock av inlösen av enskilda tillhöriga byggnader. Dessutom funnes inom nämnda delar av samhället två tomter, beträffande vilka beslut om försäljning ej föreläge. Av berörda tomter vore den ena bebyggd med en kronan tillhörig byggnad (»kronstugan») och den andra avsedd att användas till uppförande av kommunhus.

För de 56 tomter, som hittills försålts från stadsplaneområdet, hade influtit köpeskillingar till ett belopp av 137,099 kronor 93 öre. De kostnader, som enligt åberopade riksdagsskrivelse skulle gäldas av ifrågavarande medel, hade belöpt till omkring 41,750 kronor. Nämnda kostnader hade utgått för upprättande av stadsplan och ändring av stadsplan med 16,457 kronor, för polygonmätning med 2,700 kronor, för inlösen av byggnader, som för stadsplanens genomförande oundgängligen måste nedrivas, med 2,940 kronor, för upptagande av avlopp för en inom stadsplaneområdet belägen myr med 113 kronor, för anläggning av vägar med 2.646 kronor, för upprättande av kartor, utstakning av stadsplanen, försäljning av tomter, värde-

ring av vissa byggnader m. m. med 6,244 kronor samt för arvode till byggnadsinspektören, avseende tiden till den 1 januari 1936, med 10,650 kronor. Förutom nu angivna kostnader hade för lösen av å vissa tomter befintliga byggnader, vilka måst borttagas, utbetalts ett belopp av 24,000 kronor. Nämda belopp hade emellertid till kronan återgäldats av köparen av berörda tomter enligt bestämmelse i vid tomternas försäljning upprättat köpekontrakt. Genomförandet av ifrågavarande försäljningar hade därjämte givetvis åsamkat domänverket kostnader för domänstyrelsens och skogsstatstjänstemännens befattnings med sagda stadsplaneområde, vilka kostnader emellertid ej särskilt redovisats. Kostnader för skatter, vilka här ej heller redovisats, hade tagits av domänfondens driftsmedel. Hittills hade nämnda kostnader i stort sett motsvarat inkomster av arrenden och betem. m., vilka tillgodoförts domänfonden som driftsinkomst.

Försäljningen av tomter vid Ed hade hittills givit ett ekonomiskt tillfredsställande resultat. Det borde emellertid beaktas, att övervägande flertalet av de inom det egentliga samhället belägna tomterna härvid försålts. Spekulanter funnes ävenledes å flera av de få ännu osålda tomterna i samhällets centrum, varför det torde kunna förväntas att jämväl dessa bleve inom närmaste framtiden försålda. I vilken takt försäljning av tomterna i stadsplaneområdets yttre, västra del kunde komma att ske vore svårt att på förhand bedöma. Efterfrågan å tomter därstädes torde emellertid komma att påverkas av samtidiga utbud av tomter från i stadsplaneområdet ingående del av Eds kyrkoherdeboställe ävensom från enskilda tillhöriga områden, vilka angränsade stadsplaneområdets sydvästra del. Omhänderhavandet av områdena och särskilt deras försäljning försvårades i hög grad därav att domänverket ej å platsen ägde härför lämpliga organ. Då samhället självt hade stort intresse av att tomtförsäljning och bebyggande raskt framskred, hade fråga uppkommit om försäljning av osålda områden till municipalsamhället, som genom sina organ på platsen skulle kunna på ett avsevärt enklare och smidigare sätt än hittills varit möjligt ombesörja försäljningarna. I sådant syfte hade sedan några år tillbaka underhandlingar förts mellan domänstyrelsen och municipalsamhället, som å kommunalstämma utsett vissa kommitterade att för samhällets vidkommande besluta i frågan.

I skrivelse till municipalsamhället den 5 november 1935 hade domänstyrelsen förklarat sig villig att hos Kungl. Maj:t tillstyrka proposition till riksdagen angående försäljning till municipalsamhället av i kronans ägo kvarvarande delar av Eds stadsplaneområde av kronoparken Ed till ett pris av 75,000 kronor samt på i skrivelsen angivna villkor i övrigt, avseende, bland annat, att i köpet ej skulle ingå tomt 1 i kvarter 2 (varå det s. k. Edshuset eller Karl XII:s hus vore beläget), tomt 4 i kvarter 7, tomt 1 a i kvarter 10 a och tomt 1 i kvarter 21, vilka tomter beräknades bliva av kronan försålda under närmaste tiden, samt tomt 2 i kvarter 8, som vore avsedd att i kronans ägo bibehållas. Efter ytterligare förhandlingar i ärendet hade municipalsamhället, som ansett det av styrelsen begärda priset vara för högt, i skrivelse till styrelsen den 26 november 1935 anhållit, att styrelsen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om proposition till riksdagen angående områdets försäljning på av styrelsen angivna villkor samt förbehållit sig att hos Kungl. Maj:t underhandla om prisets reglerande i enlighet med innehållet i en skrivelse från municipalsamhället till domänstyrelsen den 14 nämnda månad. Enligt sistnämnda skrivelse hade municipalsamhället förklarat sig

villigt godtaga styrelsens villkor med ändring, att området skulle överlåtas i det skick, vari det befunnes den 1 november 1935, innebärande att i köpet skulle ingå tomt 4 i kvarter 7, tomt 1 a i kvarter 10 a och tomt 1 i kvarter 21 eller att municipalsamhället skulle uppbära köpeskillingarna för nämnda tomter.

Under hemställan, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen medgiva, att ifrågavarande stadsplaneområde med undantag av de å den i ärendet föredetta kartan angivna, av kronan försålda tomterna, finge försälgas till Eds municipalsamhälle mot en köpeskilling av 75,000 kronor, anför domänstyrelsen vidare:

Osålda delar utgjordes i huvudsak av åker samt ängs- och betesmark m. m. med undantag av kvarteren 28 a och 28 b samt ej tomtindelade områden av kvarteren 18 och 29 i områdets nordvästra del, vilka vore skogbevuxta. Här funnes ett virkesförråd av till stor del värdefull timmerskog, som torde kunna uppskattas till omkring 2,000 kubikmeter.

Tomt 2 i kvarter 8 vore bebyggd med ett kronan tillhörigt hus (s. k. kronstugan), som användes av revirets personal och arbetare. I övrigt funnes ej några kronan tillhöriga byggnader med undantag av en tvättstuga av ringa värde, vari kronan vore delägare.

Området berördes av följande nyttjanderättsupplätelser:

Område.	Arrendator.	Arrendetid.	Årlig avgift kronor.
Område mellan sjön Lilla Lee och tomt 3 i kv. 6, för hydroforanläggning, c:a 9 m ²	Georg Andersson	1933 $\frac{14}{3}$ 1938	10: —
Del av kvarter 4 jämte gatumark mellan kv. 1 och 4, c:a 312 m ²	Bertha Gustafsson	1935 $\frac{14}{3}$ 1936	45: —
Tomt 6 i kv. 2, c:a 407 m ²	Anton Johansson	1935 $\frac{14}{3}$ 1936	75: —
Tomt 1 i kv. 15, c:a 1,400 m ²	Eds municipalsamh.	1933 $\frac{14}{3}$ 1953	75: —
Skidbacke inom kv. 15, c:a 4,650 m ²	» »	1933 $\frac{14}{3}$ 1953	30: —
Område mellan tomt 1 a och tomt 1 b i kv. 10 a, c:a 450 m ²	Georg Zakariasson	$\frac{1}{6}$ 35— $\frac{14}{3}$ 36	50: —
Del av tomt 1 i kv. 1 jämte gatumark, c:a 1,047 m ²	Anders Johansson	1935 $\frac{14}{3}$ 1936	75: —
Tomt 3 i kv. 7, c:a 1,040 m ²	Ivar Norrlin	1935 $\frac{14}{3}$ 1936	50: —
Område mellan kv. 6 o. 7, c:a 2,000 m ²	Beda Freudenthal	1935 $\frac{14}{3}$ 1936	60: —
Parkområde invid tomt 1 i kv. 6, c:a 375 m ²	And. Sjöholm	1935 $\frac{14}{3}$ 1936	10: —
Del av tomt 1 i kv. 1, c:a 280 m ² ..	Dals Eds kommun	$\frac{1}{10}$ 34— $\frac{14}{3}$ 36	40: —
Delar av kv. 19 och 27, c:a 7,500 m ²	Karl Johansson	— $\frac{14}{3}$ 36	30: —
			Summa 550: —

Dessutom utarrenderades för närvarande slätter utan skriftliga avtal för ett belopp av omkring 250 kronor årligen.

Ersättning till tomtinnehavare hade ej erlagts för följande byggnader, som för stadsplanens genomförande måste nedrivas och icke vore utan vederbörligt tillstånd uppförda och för vilka lösenskyldighet därför ålåg markägaren, nämligen hälften av handlanden Anton Johansson tillhörigt boningshus

å tomt 6 i kvarter 2, fröken Beda Freudenthal tillhörigt boningshus i gatumark mellan kvarteren 6 och 7, änkefru Bertha Gustafsson tillhörigt boningshus i gatumark mellan kvarteren 1 och 4 och å tomt 1 i kvarter 4 samt del av fröknarna Vendela Olsson och Emilia Olsson tillhörigt boningshus å tomt 1 i kvarter 37 och i gatumark mellan nämnda tomt och tomt 2 i kvarter 38.

Området genomlöptes av allmän landsväg.

Ungefärliga arealen av de områden av kronoparken Ed, som ingått i stadsplaneområdet, utgjorde:

Försålda tomter.....	6.3152 hektar
Tomtindelad, osåld mark.....	13.4746 »
För upplåtelse av till tomter lämplig mark, som ännu ej tomtindelats.....	8.8170 »
Parker m. m. (inberäknat område för skidbacke m. m.).....	7.4561 »
Vägar, gator och torg m. m. (inberäknat allmän landsväg).....	6.9571 »

Summa omkring 43.0200 hektar.

I förestående areal »tomtindelad, osåld mark» inginge arealerna av tomt 2 i kvarter 8, som vore avsedd att bibehållas i kronans ägo, samt tomt 4 i kvarter 7 och tomt 1 a i kvarter 10 a, vilka beräknats bli sålda under närmaste tiden. Då tomt 1 i kvarter 2 och tomt 1 i kvarter 21 numera försålts, inginge arealerna av sagda tomter i arealen »försålda tomter».

Saluområdena värderades sålunda:

A. Områden, som beräknades bli försålda under loppet av de närmaste 20 åren.

Tomter, för vilka Kungl. Maj:t fastställt vissa minimipriser:

131,496 m ² å sagda minimipriser.....	kronor 150,534
Tomt 1 i kvarter 1 (avsedd för kommunalhus) 1,320 m ² å 2 kronor.....	» 2,640
Område för skidbacke, 3,930 m ² å 0.50 kronor	» 1,965

Summa 136,746 m² med ett värde av.. kronor 155,139, som vid 20-årig försäljningstid och en räntefot av 5 procent motsvarade ett *nuvärde* av 2.4390×12.4622 kronor 96,660.

B. Områden, som beräknades bli försålda under loppet av de närmaste 30 åren.

Tillsvidare ej tomtindelade områden (del av kvarter 18, kvarteren 27 och 28 a, kvarter 28 b med undantag av omkring 15,000 m² försumpad mark, samt del av kvarter 29) 73,170 m² å 1 krona kronor 73,170, som vid 30-årig försäljningstid och en räntefot av 5 procent motsvarade ett *nuvärde* av 2.4390×15.3725 » 37,490.

C. Områden, som komme att disponeras av municipalsamhället.

Område för vattenverk, parkområden och planteringar (inberäknat 15,000 m² försumpad mark inom kvarter 28 b) 85,631 m².

Mark till vägar, gator och torg m. m. (inberäknat allmän landsväg) 69,571 m².

Ifrågavarande områden hade ej åsatts något värde, då de borde utan vederlag överlåtas å municipalsamhället.

Nuvärdet av:

Under A angivna områden.....	kronor	96,660	
» B » »	»	37,490	kronor 134,150
För områdena inflytande arrenden intill deras försäljningsdag (500 kronor för år under 10 år).....			» 3,850
		Summa kronor	138,000.

Avgående poster

Nuvärden

Lösen av vissa byggnader, för vilka lösnings-
skyldighet ålåg markägaren:

Hälften av ett handlanden Anton Johansson tillhörigt boningshus.....	kronor	1,500	
Fröken Beda Freudenthal tillhörigt boningshus. Löses med 4,000 kronor efter en beräknad tid av 10 år.....	»	2,450	
Änkefru Bertha Gustafsson tillhörigt bonings- hus. Löses med 6,500 kronor efter en beräknad tid av 5 år	»	5,090	
Del av ett fröknarna Vendela Olsson och Emilia Olsson tillhörigt boningshus. Löses med 2,000 kronor efter en beräknad tid av 10 år.....	»	1,225	
	Summa kronor	10,265	
Skatter.....	kronor	16,000	
Anläggning av gator och vägar: 3,300 m ² à 5 kronor = 16,500 kronor, att fördelas under en tid av 10 år.....	»	12,740	
Administrationskostnader: 1,000 kronor årligen i 30 år	»	15,370	kronor 54,375
		Värde kronor	83,625
Köparens vinst 10 procent à 83,625 kronor.....		»	8,360
		Återstående saluvärde kronor	75,265,

eller i avrundat tal 75,000 kronor.

I enlighet med styrelsens skrivelse till municipalsamhället den 5 november 1935 inginge ej i värderingen tomt 2 i kvarter 8, som vore avsedd att i kronans ägo bibehållas, tomt 4 i kvarter 7 och tomt 1 a i kvarter 10 a, vilka beräknades bli försålda under närmaste tiden, samt tomt 1 i kvarter 2 och tomt 1 i kvarter 21, vilka enligt uppgift av länsstyrelsen numera försålds.

De områdena åsatta prisen, vilka diskonterats i förhållande till en beräknad realisationstid av 20 respektive 30 år, hade vid värderingen ej påverkats av den gradvisa värdestegring, som sannolikt komme att inträffa under nämnda realisationstider i mån försäljning och bebyggelse fortskrede.

Inom kvarteren 18, 28 a, 28 b och 29 befintligt virkesförråd, som beräknats hava ett värde av 8,000 à 10,000 kronor, hade vid värderingen ej åsatts särskilt värde.

För försäljningen föresloges följande villkor i övrigt,
att tillträdet räknades från och med den 14 mars 1936,
att köpeskillingen kontant erlades vid köpekontraktets undertecknande,
att områdena överlättes i det skick, vari de vid tillträdet befunnas,
att i köpet ej inginge tomt 2 i kvarter 8, tomt 4 i kvarter 7 och tomt 1 a
i kvarter 10 a,

att i köpet ej inginge enskilda tillhöriga, å områdena befintliga byggnader och anläggningar,

att köparen svarade för lösen av de å områdena befintliga hus, vilka för stadsplanens genomförande borde rivas och icke vore utan vederbörligt tillstånd uppförda,

att köparen respekterade gällande avtal rörande upplåtelser av i köpet ingående områden,

att köparen ställde sig till efterrättelse fastställd stadsplan och stadsplanebestämmelser samt byggnadsbestämmelser för Eds stadsplaneområde,

att köparen bekostade avstyckning och lagfart samt övriga med köpet förenade utgifter,

att köparen vore skyldig tåla de jämkningar i områdenas gränser och eljest, vilka kunde komma att bestämmas vid områdenas avstyckning,

att säljaren svarade för alla å områdena belöpande utskylder och besvär, vilka vore förfallna till betalning före tillträdesdagen,

att säljaren skulle gottgöra köparen för vad säljaren kontant eller in natura uppburit eller kunde komma att uppbära i form av arrende eller annan avgäld för av köpet omfattad jord för tid efter tillträdesdagen, liksom ock vara berättigad till motsvarande ersättning av köparen, avseende tiden före samma dag, samt

att, för den händelse i köpet ingående tomt av länsstyrelsen försålles före köpekontraktets upprättande, den härför erhållna likviden skulle avräknas å den överenskomna köpeskillingen.

Till ledning vid bedömandet av värdet av de tre tomter, som styrelsen ansett böra undantagas från försäljningen, och därför ej medtagit i värderingen, men vilka municipalsamhället velat medtaga utan ändring av det föreslagna priset, meddelades, att de av Kungl. Maj:t för sagda tomter fastställda minimiprisen utgjorde:

Kvarter	Tomt	Areal m ²	Pris för m ² kronor	Minimipris kronor
7	4	1,170	2.10	2,457
10 a	1 a	360	4.—	1,440
21	1	1,290	1.50	1,935

Summa kronor 5,832.

Vid den nyligen verkställda försäljningen av tomt 1 i kvarter 21 hade emellertid erhållits ett pris av 2.25 kronor för m² eller inalles 2,902 kronor 50 öre. Förutom tomterna 4 i kvarter 7 och 1 a i kvarter 10 a torde, enligt upplysning av länsstyrelsen, jämväl tomt 3 i kvarter 7 komma att under närmaste tiden försäljas. Länsstyrelsen hade nämligen i skrivelse till styrelsen den 29 november 1935 meddelat, att flera spekulanter å tomten funnes och att godtagbar köpare avgivit anbud, uppgående till det av Kungl. Maj:t för tomten fastställda minimipriset.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare hade tillstyrkt att området försålles till municipalsamhället på av styrelsen föreslagna villkor.

Jag biträder förslaget, att i kronans ägo kvarvarande delar av ifrågavarande stadsplaneområde försäljas till Eds municipalsamhälle. För försäljningen torde fordras riksdagens medgivande. På grund av de meningsskiljaktigheter beträffande försäljningsvillkoren, som föreligga mellan domänstyrelsen

Departementets-
chefen.

och municipalsamhället, torde något förslag till slutligt avtal icke böra underställas riksdagen. Meningsskiljaktigheterna synas emellertid ej vara större än att Kungl. Maj:t bör kunna medgivas rätt att efter förnyade förhandlingar med municipalsamhället träffa avtal om försäljning på grundval av domänstyrelsens förslag med de jämkningar, vartill skäl kunna finnas föreligga. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den del av kronohemmanet $\frac{5}{8}$ mtl Västra Ed nr 2 (kronoparken Ed) i Dals-Eds socken av Älvsborgs län, som beröres av den av Kungl. Maj:t den 12 september 1921 fastställda, i vissa delar sedermera ändrade stadsplanen för visst område av samma kronohemman jämte angränsande mark i nämnda socken m. m., med undantag av de av kronan redan försålda tomter, vilka finnas närmare angivna å en i ärendet företedd karta, må försäljas till Eds municipalsamhälle i huvudsaklig överensstämmelse med domänstyrelsens förslag, med rätt för Kungl. Maj:t att vidtaga de jämkningar i försäljningsvillkoren, Kungl. Maj:t kan finna erforderliga.

7:o.

Blinneberg nr 1 i Skaraborgs län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Blinneberg nr 1 i Mellby socken av Skaraborgs län har jämlikt domänstyrelsens den 23 oktober 1914 utfärdade kontrakt varit utarrenderad för tiden 14 mars 1915—14 mars 1935 mot en årlig avgäld av 850 kronor. I avvaktan på dispositionsfrågans ordnande är egendomen efter sistnämnda tidpunkt upplåten under arrende till den 14 mars 1936 mot en avgäld av 700 kronor.

Med anledning av arrendeledigheten har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Kronojordstyckningssakkunniga hava under år 1930 besiktigat egendomen. Vidare har å egendomen den 22 augusti 1934 hållits uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning. Av instrumentet över förrättningen, de sakkunnigas utlåtande jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av extra lantmätaren E. O. Janson år 1911 över egendomens inägor upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen omkring 11 kilometer från Lidköpings stad och omkring 5 kilometer från Lovene järnvägsstation, ligger i tre skiften: hemskiftet, skogsskiftet och skiftet i Digrimosse. Hemskiftet omfattar en

areal av 40.6510 hektar, därav 27.6710 hektar tomt och åker, 1.4090 hektar äng, 10.9170 hektar skogsmark och 0.6540 hektar impediment, skogsskiftet 24.1764 hektar samt skiftet i Digrimosse 0.3533 hektar.

Av kronans åbyggnader vid egendomen äro magasinet och svinhuset i gott skick samt stallet och vagnboden, ladugården, hemlighuset och källaren i medelgott eller knappt medelgott skick. Boningshuset har i juni 1934 nedbrunnit.

Åkerjorden består till största delen av lermylla å lerbotten och i övrigt av sandblandad lera å sandbotten, allt av medelgod beskaffenhet. Ängsmarken utgöres av gärdesbackar, renar och dylikt och giver obetydlig avkastning. Skogsmarken är av medelgod beskaffenhet.

Å egendomen finnas icke några torp eller lägenheter.

Egendomen har icke del i häradsallmänning eller annan samfällighet.

Taxeringsvärdet utgör 37,900 kronor, därav 10,900 kronor för skogen.

Jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 19 mars 1913 har kraftaktiebolaget Gullspång—Munkfors erhållit tillstånd att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Kronojordstyckningssakkunniga hava ansett, att egendomen, då byggnadsbeståndet vore tillfredsställande, borde ostyckad bibehållas i kronans ägo och ånyo utarrenderas.

Domänintendenten har i likhet med de sakkunniga förordat, att egendomen måtte utarrenderas under en ny tjuguårsperiod.

Skaraborgs läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd har anfört, att något behov av kronojord för egnahemsbildning icke förefunnes inom länet.

Uppskattningsnämnden har, då egendomens manbyggnad nedbrunnit — kronan hade i brandskadeersättning uppburit 14,975 kronor — samt de övriga byggnaderna vore bristfälliga och åkerjorden icke täckdikad, ansett, att det för kronan vore förmånligast att försälja egendomens hemskifte. Däremot borde utskiftet bibehållas i kronans ägo och ställas under skogsstatens förvaltning.

Hemskiftet, vilket finnes närmare utmärkt å den av extra lantmätaren Janson upprättade kartan och i areal innehåller 40.6510 hektar, har av nämnden saluvärderats till 21,000 kronor, därav för skogsmark och växande skog 5,570 kronor. Egendomens arrendevärde har beräknats till 1,200 kronor.

Nämnden har framhållit, att egendomens arrendator Johan Axel Pettersson endast innehaft egendomen sedan den 14 mars 1932 och sålunda författningsenligt ej vore hembudsberättigad vid lottens försäljning. Nämnden har dock tillstyrkt, att lotten skulle försäljas till arrendator Pettersson, vilken synnerligen väl hävdar egendomen och genom den timade eldsvådan tillfogats avsevärd skada och obehag. Pettersson hade skriftligen förklarat sig vilja förvärva lotten i fråga till åsatt saluvärde. Såsom spekulant å lotten hade vidare enligt vad nämnden meddelat anmält sig lantbrukaren G. Bergqvist, vilken ägde en lotten angränsande jordbruksfastighet. Då denna innehölle en areal av omkring 45 hektar och vore ett fullt bärkraftigt jordbruk, hade nämnden ansett sig böra avstyrka, att Bergqvist medgäves rätt att förvärva lotten.

Jägmästaren och överjägmästaren hava förklarat sig biträda det av uppskattningsnämnden framlagda förslaget till egendomens disposition.

Överlantmätaren har icke haft något att erinra mot den föreslagna delningen av egendomen.

Med skrivelse den 5 april 1935 har *domänstyrelsen* överlämnat ärendet till Kungl. Maj:ts prövning och därvid anförde följande.

I likhet med uppskattningsnämnden ansåge styrelsen det vara ur ekonomisk synpunkt för kronan mest fördelaktigt, att egendomens hemskifte försålles. Styrelsen biträdde även nämndens förslag, att nuvarande arrendatorn medgäves hembuds rätt vid lottens försäljning. Här för erfordrades emellertid riksdagens medverkan. Det föreslagna saluvärdet hade icke givit styrelsen anledning till erinran. Saluvärdet hade enligt vad domänintendenten under hand upplyst beräknats under förutsättning att de å lotten befintliga åbyggnaderna och övriga anläggningarna ävensom lottens ägor överlätes i det skick, vari desamma enligt bestämmelserna i det om egendomen gällande arrendekontraktet skulle av arrendatorn avlämnas, samt att kronan skulle äga disponera över det efter branden å boningshuset uppburna brandskadebeloppet, 14,975 kronor. Vidare hade ansetts att arrendatorn icke skulle äga rätt till skadestånd av kronan i anledning av avsaknaden av boningshus efter den timade branden. Några särskilda villkor angående lottens användning ansåge styrelsen icke böra fästas vid försäljningen. Ej heller borde förbehåll göras om rätt till återköp för kronan. Skulle föreskrifter härom likväl befinnas påkallade, torde saluvärdet böra minskas med 10 procent. Egendomens övriga ägor borde överlämnas till skogsstaten för att förvaltas såsom kronopark.

*Departements-
chefen.*

Jag biträder domänstyrelsens förslag. Efter försäljningen återstående del av egendomen torde bibehållas under skogsstatens förvaltning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Blinneberg nr 1 i Mellby socken av Skaraborgs län hemskiftet, vilket närmare an-
givits å en av extra lantmätaren E. O. Janson år 1911 upprättad karta, med en areal av omkring 40.6510 hektar och ett saluvärde av 21,000 kronor må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt jämlikt 9 § första stycket i förordningen för egendomens arrendator Johan Axel Pettersson;

skolande vid försäljningen i övrigt iakttagas, att lotten försäljes med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1936, att lotten försäljes i det skick, vari densamma vid tillträdet befinner sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att innehavare av över lotten med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakats å kreatur, att köparen i egenskap av arrendator av egendomen icke skall äga rätt till skadestånd av kronan i anled-

ning av avsaknad av boningshus efter den å egendomen timmade eldsvådan *samt att* kronan och köparen i sagda egenskap ej heller i övrigt efter tillträdesdagen skola äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendeavtalet, med undantag dock för till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter för egendomen.

8:o.

Gropaboströmmen nr 1 i Gävleborgs län.

Den 1 maj 1868 medgav Kungl. Maj:t Woxna bruksägare rätt att emot den smörränta eller annan lämplig avgäld, som i stadgad ordning kunde vara bestämd, såsom understöd till krononybygget Gropabo nr 3 i Ovanåkers socken av Gävleborgs län, vilket nybygge Woxna bruksägare innehade, inhägna och tillsvidare, intill dess annorlunda bleve förordnat, begagna det ännu odisponerade, vid och omkring Gropaboströmmen i Svensboån belägna, intill nybygget gränsande utmål, som vid avvitrning inom nämnda socken blivit för det allmännas räkning undantaget, utgörande 17 tunnland 13 kappland ouppodlad mark, med skyldighet för bruksägarna *att*, så snart påstående därom väcktes, avträda lägenheten utan anspråk på ersättning för å densamma möjligen nedlagd kostnad för avröjning och odling, samt med förbehåll därjämte, *att* genom den sålunda beviljade upplåtelsen hinder ej lades för flottningen i allmänna farleden, *att* de träd å ifrågavarande område, vilka hölle 9 tum i diameter 10 alnar från roten, för kronans räkning undantoges, *och att* upplåtelsen ej åtföljdes av bättre rätt till skogen än som stadgades i förordningen den 29 juni 1866 angående sådana skattehemman, som uppkomma av nybyggen, vilka efter nämnda dag blivit beviljade. Av Kungl. Maj:ts brev nämnda den 1 maj 1868 framgår ävenledes, *att* vid den av Kungl. Maj:t den 13 mars 1845 fastställda avvitrningen i Ovanåkers socken den så kallade Gropaboströmmen i Svensboån till en areal av 3 tunnland 24 kappland jämte nödigt utmål av marken där omkring uppgående till 17 tunnland 13 kappland, å avvitrningskartan betecknade med nr 559 och 596, blivit, på grund av § 10 i avvitrningsstadgan den 10 februari 1824, undantagen från den till nybyggen upplåtna marken och för kronans räkning bibehållen, *att* krononybygget Gropabo nr 3, som därvid fått sig tilldelat återstoden av de å berörda karta med nämnda nummer utmärkta ägofigurer och således omgäve ifrågavarande utmål, blivit genom sist sagda brev fastställt till 2 öres- och 4 penningelands skatt eller $\frac{13}{96}$ mantal med 30 frihetsår *och att* Kungl. Maj:t, i sammanhang med dispositionen av kronans överloppsmarker i Gävleborgs län, den 29 september 1865, beträffande, bland andra, strömfallet vid Gropaboströmmen med tillhörande utmål, förordnat, att denna lägenhet tillsvidare borde av kronan bibehållas och genom kronans försorg

bevakas till dess i framtiden något tjänligt tillfälle till lägenhetens användande eller avyttrande kunde yppa sig.

I skrivelse till domänstyrelsen den 8 november 1933 har vederbörande jägmästare anhållit, att åtgärder måtte vidtagas för lägenhetens avträdande av Woxna bruksägare — numera Ljusne-Woxna Aktiebolag — eller ock för möjliggörande för bolaget att med äganderätt förvärva lägenheten, då detta vore ett bolagets önskemål och något skäl för lägenhetens bibehållande i kronans hand ej föreläge.

Med anledning härav har på domänstyrelsens föranstaltande saluvärdering av lägenheten verkställt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande.

Nämnda lägenhet är belägen 1.5 kilometer från allmänna landsvägen Lobonäs—Voxna, 25 kilometer nordnordväst om Voxna järnvägsstation, 6 kilometer sydost om Lobonäs och 7 kilometer söder om närmast belägna kronopark, Långvattnet. Den omfattar landområde å båda sidor om Gropaboströmmen i Gryckån — förut benämnd Svensboån — jämte inom området befintlig del av sagda å med vattenfall samt gränsar i norr till en hemmansägaren Karl Olsson tillhörig fastighet Gropabo nr 1 litt. Aa (1³), i öster till aktiebolaget Marma-Långrör tillhöriga fastigheter och den Ljusne-Woxna aktiebolag tillhöriga fastigheten Gropabo nr 3 samt i söder och väster till förstr nämnda aktiebolag tillhöriga fastigheter.

Lägenheten är obebyggd.

En brobyggnad, utbyggd å resterna av en gammal dammbyggnad, finnes uppförd över Gryckån, omedelbart nedanför strömfallet.

Arealen omfattar 10.4440 hektar, varav omkring 8.76 hektar skogsmark och 1.68 hektar impediment (vatten).

Skogsmarken utgöres i huvudsak av sandhed med undantag av norra delen, som består av starkt stnbunden morän. Boniteten är av för trakten medelgod beskaffenhet.

Skogsbeståndet består av tall med någon inblandning av gran i en ålder av omkring 100 år. Slutenheten är medelgod (delvis överslutet). Virkesförrådet har uppskattats till 838 kubikmeter, varav 15 kubikmeter beräknas hålla 9 tum i diameter 10 alnar från roten.

Saluvärdet har uppskattats till i avrundat tal 2,500 kronor. Vattenfallet, som har en höjd av endast ett fåtal meter, har ej åsatts något värde.

Överlantmätaren har meddelat, att lägenheten utbrutits vid avvittringen i Ovanåkers socken, att genom Kungl. Maj:ts brev till kammarkollegium den 18 april 1884 bestämts att Matsmyra kapellag omfattande utom annat Gropabo by, skulle överflyttas till Voxna socken samt att lägenheten Gropaboströmmen, som icke vore särskilt nämnd bland de till kapellaget hörande byar och lägenheter, icke blivit ur jordeboken för Ovanåkers socken avförd utan kvarstode alltjämt i såväl jordeboken som jordregistret för nämnda socken, ehuru den på alla sidor omgäves av mark tillhörig Voxna socken.

Kammarkollegiet har anfört, att lägenheten redovisades i gällande jordebok för Ovanåkers socken bland kronoegendomar under enskild disposition, jordlägenheter, såsom Gropaboströmmen nr 1, ett utmål, att lägenheten i 1880 års jordebok upptoges med en ränta av 5 skålpund smör, vilken fastställdes genom kollegiets resolution den 17 mars 1873 och från och med år 1887 skulle utgöras med 2 kronor 17 öre, att lägenheten sålunda utgjorde en självstän-

dig fastighet och att vid försäljning av lägenheten förbehåll till skydd för flott ingen i Gryckån ej erfordrades, då denna utgjorde allmän flottled. Av en inom kammarkollegiets tredje byrå upprättad promemoria framgår, att krononybygget Gropabo nr 3 införts i 1825 års jordebok för Ovanåkers socken med anteckning, bland annat, att nybygget omförts till skatte med full skattemannarätt till skogen och att till följd av skatteomföringen Gropabo nr 3, som jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 18 april 1884 överflyttats till Voxna socken, redovisades i nu gällande jordebok för nämnda socken bland skattehemman.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra mot försäljning av lägenheten till Ljusne-Woxna aktiebolag.

Jägmästaren har meddelat, att upplåtelsen av lägenheten Gropaboströmmen innebure rätt för innehavaren av fastigheten Gropabo nr 3, Ljusne-Woxna aktiebolag, att av å lägenheten befintlig, i upplåtelsen ingående skog dels, utan utsyning, till husbehov hämta nödigt virke och bränsle, dels ock, efter utsyning och stämpling av vederbörande skogstjänsteman, fritt taga eller försälja vad därutöver kunde, med bevarande för framtiden av skogens bestånd, årligen avverkas, att någon avröjning eller odling å lägenheten ej verkställts, att så långt tillbaka han kunnat utreda eller till och med år 1909 genom reviret ej utlämnats något virke till Gropabo nr 3, att husbehovsvirke utan utsyning ej heller hämtats, att av reviret för domänfondens räkning från lägenheten försåls dels år 1919 47.46 kubikmeter stubbved för 118 kronor 65 öre, dels år 1923 en år 1918 utstämplad auktionspost om 374 kubikmeter för 2,983 kronor 44 öre, dels ock år 1924 16 kubikmeter efterstämpling för 114 kronor 37 öre, eller tillsammans 437.46 kubikmeter för 3,216 kronor 46 öre, samt att större delen av de försålda träden ej hållit 9 tum 10 alnar från roten, utan sålunda tagits av skog, som med nyttjanderätt upplåtits till Ljusne-Woxna aktiebolag.

Överjägmästaren har tillstyrkt att lägenheten försäljes till Ljusne-Woxna aktiebolag.

Ljusne-Woxna aktiebolag har förklarat sig villigt inköpa lägenheten till ett pris av 2,500 kronor. Bolaget har i samband därmed återkallat en hos vederbörande jägmästare gjord framställning om utsyning å lägenheten av 4,240 kubikfot sågtimmer, som vore avsett att användas till husbehov vid hemmanet Gropabo nr 3. Bolaget har därjämte meddelat, att smörränta eller avgäld med 2 kronor 17 öre för år av bolaget erlagts sedan år 1868, att det förhållandet att virke till reparationer och underhåll av åbyggnaderna vid fastigheten Gropabo nr 3 ej tagits från lägenheten Gropaboströmmen berodde därpå, att, sedan husbehovssågen i Voxna kommit till stånd på 1880-talet, det varit bekvämare för bolaget att från nämnda såg taga sågat virke till berörda byggnader, vartill andra av bolagets fastigheter fått tillhandahålla råvara, samt att enbart för reparation av uthusbyggnaden å Gropabo nr 3 under åren 1929—1932 använts 2,122 kubikfot sågat virke, motsvarande omkring 4,240 kubikfot sågtimmer.

Såsom spekulant å lägenheten har jämväl anmält sig *hemmansägaren Karl Olsson*, ägare av förenämnda fastighet Gropabo 1³, som i norr angränsar lägenheten. Olsson har meddelat, att å lägenheten funnes till bränsle lämplig småskog, vilket skulle vara av värde för honom, då tillgången å sådan skog vore obetydlig å den honom tillhöriga fastigheten. Han har förklarat sig villig att för lägenheten betala angivet pris av 2,500 kronor. Med anledning härav har jägmästaren meddelat, att Olsson år 1930 av aktiebola-

get Marma-Långrör inköpt fastigheten Gropabo 1³, att nämnda fastighet omfattade en areal av 19.3990 hektar, varav omkring 3.66 hektar tomt och åker m. m., 1.71 hektar äng och 14.03 hektar skogsmark, att vid Olssons förvärv av fastigheten å densamma funnits ett virkesförråd av omkring 593 kubikmeter, vilket varit tillfyllest för fastighetens husbehov, att Olsson under de tre sista åren avverkat och försålt huvudsakliga delen av den å fastigheten befintliga skogen samt att det funnes anledning förmoda att Olsson, därest han medgäves rätt att inköpa lägenheten, komme att utnyttja skogstillgången för försäljning. Jägmästaren har därför ansett, att Olsson ej borde medgivas rätt att inköpa lägenheten.

Med utlåtande den 20 september 1935 har *domänstyrelsen* överlämnat ärendet till Kungl. Maj:t samt därvid anfört i huvudsak följande.

För egen del ansåge styrelsen att lägenheten borde försäljas, då kronan ej hade något intresse av att den bibehölles i kronans ägo. Med hänsyn till att lägenheten anslagits som understöd åt den numera skattelösta, Ljusne-Woxna aktiebolag tillhöriga fastigheten Gropabo nr 3 ävensom övriga föreliggande omständigheter syntes lägenheten böra försäljas till nämnda bolag. Försäljningen borde ske under villkor, bland annat, att kronan och bolaget icke ägde framställa fordringsanspråk gent emot varandra på grund av föregående disposition av lägenheten. Ärendet syntes böra underställas riksdagens prövning. Sedan Kungl. Maj:t med riksdagen förordnat angående lägenhetens försäljning till Ljusne-Woxna aktiebolag, torde erfordras särskilt tillstånd för bolaget att förvärva lägenheten.

*Departementa-
chejen.*

I likhet med domänstyrelsen anser jag det lämpligast att lägenheten försäljes till Ljusne-Woxna aktiebolag, som — därest statsmakterna bifalla försäljningsförslaget — har att i vanlig ordning ansöka om tillstånd att få förvärva lägenheten.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Gropaboströmmen nr 1 i Ovanåkers socken av Gävleborgs län må försäljas till Ljusne-Woxna aktiebolag mot en köpeskilling av 2,500 kronor under villkor i övrigt, att köpeskillingen erlägges till länsstyrelsen i nämnda län, som har att, så snart köpeskillingen erlagts samt bolaget företett vederbörligt tillstånd att förvärva lägenheten, utfärda köpebrev å densamma, att lägenheten av köparen tillträdes vid köpeskillingens erläggande, att lägenheten överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, att i köpet ej ingå å lägenheten eventuellt befintliga, enskilda tillhöriga byggnader och anläggningar, att varken kronan eller bolaget äga framställa fordringsanspråk gent emot varandra på grund av föregående disposition av lägenheten och att köparen ensam vidkännes kostnad för lagfart och övriga med köpet förenade utgifter.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad departementschefen hemställt i de under 1:o—8:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Maj:t Konungen lämnar bifall till vad departementschefen hemställt samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Sandström.
